

[Landbrugsministeren.]

om hel eller delvis refusion af afgiften ved udførsel af de afgiftsbelagte varer, ligesom der er åbnet mulighed for refusion af afgiften ved salg på det danske marked af varer, hvori margarine og andre afgiftsbelagte varer indgår, når det er af betydning i konkurrence med tilsvarende udenlandske varer. Den foreslåede bestemmelse svarer til bestemmelser i kornloven og sukkerloven.

Udbetalingen af rapsfonden til avlerne vil ske efter bestemmelser fastsat af landbrugsministeriet i medfør af § 7 i lovforslaget. Ved fastlæggelsen af den fremgangsmåde, der skal anvendes ved udbetalingen, vil der blive taget hensyn til både landbrugets og forhandlernes interesser.

I praksis kan det blive vanskeligt at fastsætte et beløb til fordeling pr. kg rapsfrø, som helt nøje svarer til det beløb, som er til rådighed til fordeling. Det er derfor i § 7 fastsat, at landbrugsministeren træffer bestemmelse om anvendelse af de eventuelle mindre beløb, som efter ordningens udløb måtte indestå i fonden, men en sådan bestemmelse vil jeg selvfølgelig træffe efter forudgående forhandling med landbrugets organisationer.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg herved anbefale det til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om valg til folketinget

og

forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg.

Valgt blev: *Holger Eriksen, Dillevsen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Ove Hansen, Lars M. Olsen, Henning Rasmussen, Edel Saunte, Helge Larsen, Harald Nielsen, Erik Eriksen, Henry Christensen, Jens Chr. Christensen, Poul Sørensen, Haunstrup Clemmensen, Thestrup og Aksel Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til handelsministeren af Henry Christensen, Vagn Bro, Damsgaard, Erik Eriksen, Anker Lau og Axel Kristensen. („Handelsministeren opfordres til over for folketinget at begrunde den af handelsministeriet truffene disposition, hvorefter det ved den kgl. ballets turné i USA opståede underskud på 1,2 mill. kr. dækkes ved anvisning på den i henhold til loven om Danmarks erhvervsfond oprettede fond.“).

Ordføreren for forepørgerne (Henry Christensen): Den forespørgsel, som venstre har anset det for fornødent at stille, er, som det fremgår af den, rettet til den nuværende højtærede handelsminister. Men jeg vil gerne straks sige, at vi naturligvis er helt på det rene med, at de dispositioner, som vi med vor forespørgsel tilsigter at få kastet et nærmere lys over, ligger før den nuværende højtærede handelsminister tiltrådte. Derfor ligger der i selve forespørgslen ikke nogen form for kritik fra vor side af den nuværende handelsminister personligt. Det ville i så fald være for smed at rette bager, og vi husker alle, hvorledes Wessel har fortalt om, at „den bager græd gudsjammerligt, da man ham førte væk“. Noget sådant tilsigter vi altså ikke over for den højtærede handelsminister, især ikke — det vil jeg gerne sige — hvis han vil være så klog at lade være med at identificere sig med og føre et personligt forsvar for de pågældende dispositioner, blot fordi han nu engang — og jeg forstår en hel del mod sin vilje — er blevet handelsminister.

Det, der for os er afgørende, er nemlig at standse op ved formen og villkårene for anvendelsen af offentlige midler. Det er nu engang en vigtig bestemmelse for et folkestyre, som er nedfældet i grundlovens § 46, stk. 2, hvorefter ingen udgift må afholdes uden hjemmel i den af folketinget vedtagne finanslov eller i en af folketinget vedtagne tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov. Uden en demokratisk regerings og folketingets vilje til at værne om denne bestemmelse ville vort folkestyre forfalde.

Det spørgsmål, vi derfor ønsker drøftet i dag, er spørgsmålet om, hvorvidt det

[Henry Christensen.]

underskud på 1,2 mill. kr., der jo overraskende er opstået i forbindelse med den kgl. ballets Amerikaturné i 1960, er dækket på den lovmæssigt rigtige måde.

Balletturneen var jo et led i det „Danmark i USA“-fremstød, som i øvrigt med fornøden tilslutning, også finansieringsmæssigt, fandt sted i 1960. Dette fremstød er af så mange og på så mange måder blevet rost, og jeg har ikke noget som helst ønske om at trække noget fra i denne ros. Tværtimod finder også jeg det godt og rigtigt, at Danmark herigennem forsøgte at skabe øget goodwill, og det behøver vi derfor ikke at diskutere i dag.

Et led i dette fremstød var udsendelsen af den kgl. ballet. Vi er alle både glade for og stolte af vor ballet, og jeg agter heller ikke på nogen måde at rejse kritik af, at man fik den idé at lade balletten indgå i fremstødet i USA. Der kunne endda være god mening heri, selv om man kunne regne med, at turneen ikke kunne svare sig. Et forudset underskud måtte vel i så fald være indgået i fremstødets samlede økonomi og måtte være vurderet herudfra, men det faktiske er vel tværtimod, at man traf sine dispositioner om balletturneen i forventning om, at turneen økonomisk kunne hvile i sig selv i kraft af de indtægter, der gennem de forskellige arrangementer kunne opnås. Et sådant økonomisk resultat havde også tidligere turneer med balletten kunnet fremvise, og det kgl. teater gav i forbindelse med planlægningen også denne gang udtryk for, at der var grund til at forvente økonomisk balance opnået.

Det må vel derfor have været under denne forudsætning, at danske statsmyndigheder indvilgede i at stille vort stats-teaters ballet til rådighed for den ny USA-turéné. I modsat fald måtte myndighederne, specielt når man ikke finder, at underskuddet kunne komme det kgl. teaters regnskab ved, skaffe sig de fornødne midler i forvejen. Det skete ikke, og man har heller ikke ladet balletunderskuddet figurere i regnskabet for USA-fremstødet, hvis regnskab man i øvrigt har været så stolt af.

Den eneste rimelige forklaring, når vi i dag skal vurdere, hvordan man har disponeret senere hen, især da de myndigheder, der accepterede balletens udsen-

delse, er vel derfor, at man ikke regnede med noget underskud, i hvert fald ikke noget betydeligt underskud, men et sådant underskud er altså opstået, og vi må i dag på dette grundlag sige, at her har myndighederne fejldisponeret. Der er selvfølgelig forklaringer på, at man ender med et underskud på 1,2 mill. kr., men her er det netop, at en offentlig disposition, der bagefter viser sig at have medført et underskud på over 1 mill. kr., ikke bør kunne finde sin afgørelse på den måde, at folketinget unddrages sine normale muligheder for kontrol og stillingtagen. Det er dette, der efter venstres opfattelse er hovedbegrundelsen for den forespørgsel, vi har stillet.

To fremgangsmåder kunne måske med rimelighed være anvendt. Den ene er, at underskuddet var påført det kgl. teaters regnskab, men jeg forstår, at det har man fra teatrets side ikke anset for rigtigt; det havde ikke noget med normal teaterdrift at gøre, hævder man, og jeg er tilbøjelig til at være enig i dette synspunkt.

Den anden fremgangsmåde, den, der efter vor opfattelse burde være anvendt, er, at man havde søgt en bevilling på normal vis og ved henvendelse til finansudvalget havde skabt grundlag for folketingets indseende med de statsmidler, der her skulle anvendes, og herigennem havde fået dækket det opståede underskud, for selvfølgelig, når underskuddet for en statsudsendelse var opstået, måtte det dækkes, men det er ikke ligegyldigt, på hvilken måde man søger et sådant underskud dækket. Ved at gå til finansudvalget ville der netop være blevet givet folketinget adgang til at efterforske årsagen til underskuddet og til de fejlpositioner, der eventuelt måtte foreligge. Man ville så i finansudvalget have kunnet undersøge, hvorfor turneen i 1956 kunne balancere, mens den i 1960 måtte give et underskud på 1,2 mill. kr. Måske ville det så vise sig, at der var taget mindre forretningsmæssige hensyn, at der måske var fejldisponeret på den ene eller den anden måde, og den eller de pågældende ansvarlige ministre ville måske være blevet kritiseret herfor. Det er måske endog tænkeligt, omend, tror jeg, ikke særlig sandsynligt, at man havde fundet det helt i sin orden med et

[Henry Christensen.]

efterfølgende og overraskende underskud af den nævnte størrelsesorden.

Det er imidlertid ikke det, vi skal diskutere i dag, hvorfor underskuddet er blevet så stort; vi skal diskutere, hvorfor man har valgt en fremgangsmåde som den, man har valgt, for at være gået til finansudvalget ville have været en parlamentarisk uangribelig fremgangsmåde. Regeringen opfandt imidlertid en anden og efter dens opfattelse vel fikserede måde at hente dækning for det ubehagelige underskud på. Det var naturligvis ikke den nuværende højtærede handelsminister, der gjorde det; det var måske ikke engang hans forgænger, den nuværende højtærede indenrigsminister, der gjorde det; muligvis var det statsministeren, der efter sigende skal være særlig opfindsom. Det, man så opfindsomt fandt ud af i regeringen — hvem det så end måtte være — og som altså den daværende handelsminister måtte indvillige i, det var, at man simpelt hen kunne lade erhvervsfonden betale underskuddet; det var det letteste, så kom det ikke til at figurere på teatrets regnskab, og så undgik man i hvert fald det ubehagelige af gå til finansudvalget. Folketinget blev under alle omstændigheder holdt uden for enhver form for at skulle bevilge det pågældende beløb. Kun takket være, har jeg forstået, en indiskretion er det nøjagtige indhold af den pågældende sag kommet fremt til offentligheden. Folketinget ville ikke, uden at det selv rejste sagen, få noget som helst med den at gøre.

Begrundelsen for regeringens standpunkt, må man forstå, skulle være den, at balletten viste Danmarks navn udadtil, det var en slags reklame for Danmark, derfor måtte underskuddet passende kunne dækkes af Danmarks erhvervsfond. Men herom får vi nu nærmere at høre i ministerens svar.

Formålet med erhvervsfonden er, at staten gennem den derom vedtagne lov har overdraget til fonden at disponere over renterne af de gennem den tidligere gældende dollarpræmieringsordning opsamlede midler. Gennem denne lov gives der altså mulighed for afholdelse af udgiften gennem midler, som staten ellers kun måtte disponere over til ganske særlige formål, og uden at grundlovens bestemmelse i § 46 om særlige bevil-

lingslove opfyldes. Man kan måske også sige, at loven om Danmarks erhvervsfond er en sådan særlig bevillingslov. Men for princippets skyld må én ting stå klart: en sådan lov kan ikke fortolkes videre, end dens bestemmelser giver klar besked om, og ikke videre, end at det samtidig er i nøje overensstemmelse med lovens forudsætning. Fastholdes dette princip ikke, må man se i øjnene, at så betræder man vejen til svækkelse af et af folkestyrets afgørende principper, nemlig kontrollen med anvendelsen af offentlige midler.

Jeg er naturligvis klar over, gennem hvilke af erhvervsfondslovens bestemmelser man vil forsøge at forklare, at der i disse skulle være dækning for at komme til et positivt resultat. Det kræver, for at citere — med den højtærede formands tilladelse — Grosserer-Societetets Komité's meddelelse for 15. september,

„en betydeligt mere end almindelig velvillig fortolkning at indrangere et balletunderskud under rubrikken „eksportfremmende foranstaltninger“; fortolkningen er i virkeligheden så rummelig, at den skaber præcedens for snart sagt en hvilken som helst postering på dette sted.“

Ja, det var Grosserer-Societetets opfattelse, og det er vel netop sagen. Jeg håber derfor ikke, den højtærede handelsminister for alvor her i tinget vil gøre et forsøg på en sådan fortolkningskunst, om hvilken man må sige, at den udhuler afgørende principper.

Både når henses til indholdet af lovbestemmelserne og til den praksis, der i overensstemmelse med dette indhold er skabt med hensyn til erhvervsfondens midler, tror jeg dog alligevel at måske netop den nuværende højtærede handelsminister i hvert fald burde være enig med mig i, at så må balletunderskuddet med hele denne sags forhistorie falde helt udenfor.

Yderligere kunne hertil føjes, at i forvejen har vi så kraftigt brug for midlerne til de eksportfremmende foranstaltninger, at der heller ikke set ud fra dette synspunkt synes nogen rimelighed i, at staten skal komme og lægge sit sugerør ind, som sket er. Det afgørende, og det understreger jeg igen, er hensynet til god og ordentlig bevillingspraksis.

[Henry Christensen.]

På en måde er jeg glad for, at det er en radikal handelsminister, der uden selv at have noget i klemme skal besvare vor forespørgsel. Netop det radikale venstre og venstre har så store traditioner sammen om en indsats for god og rigtig bevillingspraksis, at jeg på forhånd burde have grund til at forvente ministerens forståelse for de synspunkter, jeg her har fremsat. Jeg håber derfor også, at ministeren må være i besiddelse af så megen fordomsfrihed, at han ikke blot indskrænker sin opgave til med alle midler at ville gøre sig til forsvarer for den trufne disposition. Det føler jeg mig i hvert fald sikker på at han ikke kan have sit hjerte med i, og dette er at betragte som en forhåndskompliment til ministeren fra min side.

Handelsministeren (Baunsgaard): Jeg må måske indledningsvis takke det ærede medlem hr. Henry Christensen, fordi han så helhjertet gav udtryk for, at han ikke ville bringe mig i den Wesselske bagers rolle, bageren, som græd gudsjammerligt, da han skulle tage straffen for smeden. Skulle jeg senere komme i den situation, at det ærede medlem må angribe mig som bager i stedet for smeden, vil jeg bestræbe mig på, hvad jeg hidtil har gjort, at græde bag lukkede døre.

Hvis jeg skal give en udtømmende besvarelse af den af de ærede medlemmer stillede forespørgsel, er det nødvendigt for mig først at gå noget tilbage i tiden.

Den kgl. ballets turné, der resulterede i det betydelige underskud, hvis dækning af Danmarks erhvervsfond har givet anledning til forespørgslen, var led i det omfattende fremstød for danske kommercielle og kulturelle interesser i USA, der under betegnelsen „Danmark i USA“ tog sin begyndelse i august måned 1960, og som i øvrigt endnu ikke er helt afviklet. De dispositioner, der er truffet i forbindelse med dækningen af underskuddet, kan derfor kun vurderes på rette måde, når sagen ses i denne sammenhæng.

Udgangspunktet for dette stort anlagte danske fremstød var overvejelser om, hvad der kunne gøres for at bringe eksporten af danske varer, særlig af kunsthåndværk og kunstindustri og af levnedsmidler, til USA yderligere i vejret. På det tidspunkt, disse

overvejelser fandt sted, var man bekendt med kongeparrets planlagte statsbesøg i USA i efteråret 1960, og den tanke meldte sig hurtigt at hæve det kommercielle fremstød op i et højere plan og omkring statsbesøget bygge forskellige arrangementer op, som ved siden af at oplyse amerikanerne om dansk kultur kunne være udgangspunkt for en omfattende publicityvirksomhed for danske eksportprodukter i de byer, der kom i betragtning.

Fra regeringens side stillede man sig positivt over for planerne og optog kontakt med interesserede kredse i USA og her i landet, bl. a. med erhvervene. Fra alle sider fik tanken helhjertet tilslutning, og man gik i gang med de praktiske forberedelser. Der var herunder enighed om, at fremstødet skulle bæres af de 3 søjler, det officielle statsbesøg, museerne og kunsthåndværkets udstilling „The Arts of Denmark“ samt den kgl. ballet.

Jeg har forstået, at balletten, som med så stor succes havde gennemført et gæstespil i USA i 1956, allerede i foråret 1959, inden tanken kom frem om at inddrage balletten i den store publicitykampagne, havde forhandlet om en turné i USA i efteråret 1960, men at planen herom var blevet skrinlagt, da turneen ikke som ønsket kunne tage sit udgangspunkt i New York på Metropolitanoperaen. New York-pressens anmeldelser ansås for en væsentlig forudsætning for et godt resultat af den videre turné. I efteråret 1959 blev det kgl. teater imidlertid stillet over for planerne i forbindelse med „Danmarksåret“ — en betegnelse, som det store arrangement også gik under — og der blev fra regeringens side over for teatercheferne udtrykt et meget stærkt ønske om, at man gennemførte balletturneen i tilknytning til de planlagte officielle arrangementer, uanset at det, når turneen skulle finde sted i efteråret 1960, ikke ville være muligt for balletten at få et gæstespil på Metropolitan.

Da det stod klart for ballettens ledelse, at en ny USA-turné burde indgå i Danmarksåret og koordineres med de andre fremstød til forstærkelse af publicityen for Danmark, og da teatrets manager i USA fandt det muligt på baggrund af erfaringerne fra turneen i 1956, selv uden om New York, at gennemføre en turné,

[Handelsministeren.]

hvor udgifter og indtægter i alt fald balancerede, søgte og opnåede man tilsynsrådets enstemmige tilslutning til gæstespillet i efteråret 1960.

Efter at man nu var kommet så langt i forberedelserne, nedsattes der en komité, Komiteen for Danmark i USA, med repræsentanter for alle interesserede ministerier, erhvervsorganisationer og kulturelle institutioner, og der etableredes efterhånden forskellige underudvalg her i landet og i USA. Gennemførelsen af et så omfattende fremstød for danske interesser i USA måtte nødvendigvis rejse betydelige finansielle problemer. Disse blev drøftet på komiteens første møde i januar 1960, hvor der udtaltes forventning om, at tipsmidlerne ville bidrage, og formanden for en af vore store erhvervsorganisationer rejste det spørgsmål, om der ikke var mulighed for at få midler stillet til rådighed fra den erhvervsfond, hvorom et lovforslag på det daværende tidspunkt lå til behandling i det høje ting. Den fungerende statsminister bemærkede hertil, at dette indgik i regeringens overvejelser, men at han ikke havde nævnt fonden allerede af den grund, at lovforslaget ikke var færdigbehandlet i folketinget.

Som man vil kunne huske, satte fremstødet ind på en bred front, og også erhvervsfonden bidrog til forskellige propagandaforanstaltninger med relation til eksportarbejdet. Det bør i denne forbindelse også nævnes, at der fra privat side, fra fonds, erhvervsorganisationer etc. blev vist betydelig offervilje i sagens interesse.

Forventningerne om, at balletens gæstespil økonomisk kunne svare sig, viste sig desværre ikke at holde stik, og da det endelige regnskab forelå, måtte man konstatere et betydeligt underskud. Om årsagerne hertil har det kgl. teater oplyst, at man på grund af gæstespillets repræsentative karakter måtte rejse ud med et stort kompagni, mange dekorationer og et stort fast orkester. Navnlig udgifterne til orkestret blev betydeligt større end beregnet som følge af de krav, de amerikanske musikeres fagforening stillede. Den væsentligste grund til, at turneen ikke kunne svare sig, var imidlertid de svigtende indtægter. Disse skyldtes i betydelig grad det tilløb til økonomisk depression, der satte ind i

USA på det pågældende tidspunkt, samt den omstændighed, at turneen blev gennemført på et for tidligt tidspunkt af sæsonen med start i Californien for at kunne indpasses i det store arrangement.

Jeg skylder den kgl. ballet at sige, inden jeg slutter min omtale af turneen, at denne efter presseudtalelserne at dømme var en endnu større kunstnerisk succes end turneen i 1956.

Det er mig bekendt, at spørgsmålet om dækning af underskuddet af det kgl. teaters ledelse blev forelagt tilsynsrådet, hvor de politiske partier er repræsenteret. Fra ledelsens side fandt man det rimeligt at søge dækning for underskuddet i erhvervsfonden, idet man lagde vægt på, at balletturneen var et led i det samlede publicityfremstød til gavn for dansk eksport, og at en væsentlig del af underskuddet netop skyldtes, at turneens tidspunkt og rute måtte indpasses i de større planer. Tilsynsrådet delte denne opfattelse, og teatrets ledelse rettede herefter henvendelse til undervisningsministeren, der over for handelsministeren varmt anbefalede, at erhvervsfonden trådte til med de 1,2 mill. kr.

Handelsministeriet var imidlertid ikke sympatisk stemt for tanken herom, og under den videre behandling af sagen gav ministeriet udtryk for betænkeligheder. Dels fandt man i handelsministeriet, at en så betydelig udgift ville være en væsentlig belastning for fonden, der kun havde begrænsede midler til sin rådighed, og som var stærkt engageret i løsningen af andre opgaver, dels kunne der efter handelsministeriets opfattelse rejses tvivl om, hvorvidt lovens rammer var tilstrækkelig vide til at retfærdiggøre udgiften til en foranstaltning, der måske kunne siges at ligge på grænsen af, hvad loven tog sigte på.

Da undervisningsministeren og statsministeren, under hvis ledelse „Danmark i USA“ var blevet gennemført, fandt, at det måtte være naturligt under hensyn til hele karakteren af fremstødet, der havde været kommercielt betonet, at erhvervsfonden trådte til, accepterede handelsministeren uanset sine betænkeligheder, at erhvervsfonden bidrog med det omtalte beløb, og gav den fornødne bemyndigelse hertil.

Sagen har været nævnt i det i henhold til erhvervsfondsloven nedsatte rådgivende

[Handelsministeren.]

udvalg, hvori erhvervsorganisationerne er repræsenteret, men udvalget er ikke afæsket nogen indstilling i sagen, da der jo var tale om et bidrag til den bredt anlagte manifestation i USA, som allerede var gennemført med erhvervenes tilslutning og i snævert samarbejde med disse.

Under den offentlige debat, der har været ført om sagen, er det fra forskellig side blevet hævdet, at hensigten med at lade erhvervsfonden dække underskuddet skulle være at unddrage det høje ting kendskab til sagen. I betragtning af, at denne har været behandlet flere gange i tilsynsrådet, hvor de politiske partier sidder, og henvendelsen om bidraget fra erhvervsfonden blev foretaget med tilsynsrådets fulde indforståelse, har jeg svært ved at se, at man med rette kan indfortolke sådanne hensigter i regeringens disposition.

For mig at se er der ingen tvivl om, at den kgl. ballets medvirken har været af meget stor betydning for den succes, Danmark opnåede ved arrangementerne i USA, som efter alle sagkyndiges opfattelse har været det bedst gennemførte fremstød for danske varer, der har været foretaget i udlandet. Jeg synes her, det bør nævnes, at den daværende presseattaché i USA om balletens deltagelse har udtalt, at der for ham, der i en årrække har deltaget i arbejdet på at skabe en større eksport til USA, ingen som helst tvivl er om, at den kgl. danske ballet er det bedste aktiv, vi har, når vi i udlandet ønsker at fortælle om Danmark.

Den danske generalkonsul i Chicago har udtrykt den samme opfattelse således, at den goodwill, balletturneen har skabt for Danmark, at den betydning, det kgl. balletkorps har vist sig at have som et led i bestræbelserne for at „sælge“ Danmark i De Forenede Stater, er så stor, at det efter generalkonsulatets formening vil være yderst beklageligt, om et økonomisk underskud, således som man forstår der er tale om i forbindelse med den netop afsluttede USA-turné, skulle afskrække fra på ny at lade balletten rejse til USA.

Balletten indledte den store danske manifestation i USA og fungerede som „terrænforbereder“, kan man vel sige, for

statsbesøget og udstillingen „The Arts of Denmark“. Den derved skabte publicity omkring Danmark blev udnyttet til en intensiv avertering for danske eksportvarer gennem udstillinger og udsmykning i stormagasiner, receptioner, annoncering etc. Den opfattelse, at en generel prestigeudstilling kan skabe større interesse for et lands varer end egentlige salgsudstillinger, er endnu ikke slået igennem herhjemme. Andre steder har man erfaring for, at der er en nøje sammenhæng mellem kulturelle og rent kommercielle manifestationer, idet prestigeaverteringen i høj grad understøtter den direkte vareavertering; således lægger man f. eks. fra engelsk side ved tilrettelæggelsen af „British weeks“ stor vægt på, at disse inkluderer kulturelle arrangementer, idet de giver en baggrund for og henleder publikums opmærksomhed på vareudstillingerne, der herved får en større publicity, end der ville være opnået ved et rent kommercielt arrangement.

Jeg er heller ikke i tvivl om, at det er rigtigt, at en væsentlig del af underskuddet ved balletens turné er en direkte følge af, at turneen blev koblet ind i det bredt anlagte fremstød i USA, der vel tog sigte også på vore kulturelle interesser, men som i nok så høj grad var kommercielt inspireret og betonet.

Det er ud fra disse betragtninger, man fra regeringens side har fundet det naturligt og forsvarligt at trække på erhvervsfondens midler, og berettigelsen af denne disposition kan kun vurderes på rette måde i denne sammenhæng.

Ordføreren for forespørgerne (Henry Christensen): Det meste af den højtærede ministers svar handlede jo om, hvor udmærket han syntes balletten var, og hvor udmærket han syntes det var at sende balletten til USA som et led i det fremstød, man gjorde i 1960. Jeg vil gerne advare imod, at diskussionen drejes i den retning; det er ikke det, som det høje folketing i eftermiddag først og fremmest må koncentrere sig om. Jeg har oven i købet i min motivering for vor forespørgsel på forhånd erklæret mig indforstået med, at meget kan tale for, at det var fornuftigt at lade balletten indgå som et led i arrangementerne i USA i 1960.

[Henry Christensen.]

Det, som vor forespørgsel tager sigte på, og det, vi først og fremmest må diskutere, er spørgsmålet om, hvorvidt en udgift — her på godt 1 mill. kr. — som et statsarrangement medfører, skal søges affholdt uden om de sædvanlige bevillingsmæssige kanaler, og uden at der derigennem sikres den kontrol med offentlige udgifter, som i høj grad er grundlovens og folkestyrets fundament. Jeg er helt sikker på, at den højtærede minister måtte være enig med mig heri, hvis han ville gå ind på en drøftelse af spørgsmålet om betydningen af folketingets kontrol med bevillinger, men det gik den højtærede minister uden om, selv om spørgsmålet er centralt fremført i vor forespørgsel og begrundet i de bemærkninger, jeg gjorde.

Se, hvis folketinget gennem en bevilningsansøgning til finansudvalget havde fået forelagt en sådan ansøgning om 1,2 mill. kr. til dækning af et underskud, så måtte man i finansudvalget eller andetsteds under folketingets arbejde have taget op til vurdering berettigelsen af det underskud, der således var opstået, have foretaget en undersøgelse på de områder, man nu kan, en undersøgelse af udtalelser, der kunne belyse, hvordan det var sket, at man efter at have troet, at det hele kunne hvile i sig selv, alligevel endte med et underskud på 1,2 mill. kr., og det var jo — det sagde også den højtærede handelsminister — forventningen, da man sendte balletten af sted, at det ville kunne løbe rundt. Jeg skal derfor ikke trætte med at citere udtalelser fra det kgl. teater, der klart begrundet, at det var den forventning, hvormed man sendte balletten af sted. Folketinget ville have givet sig til at undersøge dette spørgsmål: har man båret sig forretningsmæssigt ad, som det kgl. teaters pressesekretær selv oplyste at man havde gjort? Har man, selv om man måtte tage det hensyn, der måtte ligge i, at arrangementet skulle forbindes med de øvrige

eksportfremstød, taget alle de rimelige økonomiske hensyn, der måtte tages, når det drejer sig om anvendelse af offentlige midler? Har turneen været tilrettelagt således, at det var de fornødne balletdansere og ikke for mange officials, der deltog i turneen, o. s. v., o. s. v.?

Jeg fremsætter ikke disse betragtninger for her at foretage en egentlig kritik af, at regnskabet stillede sig, som det gjorde. Jeg er tilbøjelig til at mene, at der var en og anden, måske flere ting at kritisere og også mange ting at rose, men jeg vil dog gerne præcisere, at det er ikke det, vi først og fremmest ønsker at diskutere i dag. Vi ønsker heller ikke at diskutere, om det var rimeligt eller ej, at balletten kom til USA — vi syntes på forhånd, det var rimeligt — men vi ønsker, at man i det høje ting ikke nu statuerer, accepterer, en praksis, der betyder en tendens til, at man lader offentlige udgifter afholde og hente uden for de områder, hvor offentlige udgifter normalt hentes, fordi man vil sikre den fornødne kontrol med dem. Det er det, der er det afgørende i sagen.

Den højtærede handelsminister henviser til, at det kgl. teaters tilsynsråd ikke selv havde fundet det rimeligt, at teatret skulle bære underskuddet, og havde henvist til, at det måtte være erhvervsfonden, der naturligt skulle afholde udgiften. Jeg vil gerne afvise dette som argument for, hvorvidt det er berettiget eller ej, at erhvervsfonden skal dække underskuddet. Det spiller efter min mening ikke nogen som helst rolle som begrundelse for den disposition, der er truffet. Det må i sidste ende alene bero på ministeriets, regeringens, de pågældende ministres afgørelse — og så selvfølgelig erhvervsfondens, men i forhold til folketinget ministerens afgørelse — om man finder det rigtigt at indlede en bevillingspraksis som den, man har gjort her, med den virkning, at bevillingen går uden for folketingets kontrol. Det er det afgørende.

[Henry Christensen.]

Og hvilke argumenter er der da? Ja, jeg vil gerne takke den højtærede handelsminister, fordi han så åbent gav oplysning om de væsentlige betæneligheder, man havde haft i handelsministeriet. Jeg synes, det var rigtigt og godt, at den højtærede handelsminister gav disse oplysninger, og at de også i meget høj grad begrundet det berettigede i, at folketinget rejser spørgsmålet. Når det på trods af handelsministeriets og den daværende handelsministers egne velbegrundede betæneligheder alligevel — jeg forstår på grundlag bl. a. af pres fra statsministeren og måske undervisningsministeren — blev resultatet, at man så væk fra disse betæneligheder og sagde: vi henter pengene i erhvervsfonden, er der i høj grad grundlag for, at måske netop folketinget alvorligt nu drøfter og overvejer, om ikke vi har god grund til at give tilslutning til de betæneligheder, som den højtærede handelsminister med rette havde, men som altså alligevel blev overvundet. Hvis folketinget ville gøre dette, skulle det ikke være for den højtærede daværende handelsministers skyld, også gerne derfor, men først og fremmest af hensyn til, at folketinget ikke kan tillade nogen form for udhuling af bevillingspraksis gennem en fremgangsmåde som den nu indledede.

Det var jo ikke således, at det på nogen måde lå klart, at erhvervsfonden skulle yde tilskud til balletten, måske bl. a. af den grund, at man ikke regnede med underkuddet. Den højtærede handelsminister sagde, at man på grund af ballettens store betydning og på grund af, at den var et led i arrangementet, fandt det naturligt i sidste ende, at bevillingen alligevel kom ind under erhvervsfonden. Men hvorledes finder man det faktisk overhovedet muligt, at turneen kan bringes ind under bestemmelserne om erhvervsfonden? De pågældende bestemmelser findes i § 12 i loven om Danmarks erhvervsfond, og der gives her fire muligheder for, at man kan anvende de midler, der stilles til rådighed, som tilskud til et eller andet.

Den ene mulighed nævnes i § 12, punkt a, det er:

„Udsendelse af eksportstipendiater...“.
Hvad man end kan sige om balletten,

eksportstipendiater kan man vist ikke sige om den i øvrigt fremragende ballet.

Det andet punkt, b, drejer sig om

„Tilskud (eventuelt efter omstændighederne med tilbagebetalingspligt) til foretagelse af markedsundersøgelser, deltagelse i eller iværksættelse af udstillinger, udsendelse af egnede reklamer, oprettelse af konsignations- eller prøvelagre eller andre formålstjenlige foranstaltninger.“

Det kan heller ikke være den højtærede handelsministers mening, at man vil kunne sige, at man med rette kan henføre balletten herunder. Det skulle i så fald være udstillinger eller noget i den retning, og det kan man dog vist heller ikke sige om den udmærkede balletturné.

Under punkt c hedder det:

„Tilskud til iværksættelse af forsøg, teknisk og handelsmæssig konsultation og vejledning m. v. eller andre formålstjenlige foranstaltninger, der kan antages at være egnede til at skabe eksportmuligheder, som uden sådan støtte ikke vil kunne opnås.“

Man kunne måske tænke sig at sige: ja men der står jo „til andre formålstjenlige foranstaltninger“. Det kan imidlertid ikke være således, at man kan drage disse „andre formålstjenlige foranstaltninger“ ud af deres sammenhæng med de forskellige former, der står forud. De må have en rimelig og logisk sammenhæng hermed. Hvis de ikke har det, kunne man have nøjedes med at sætte én eneste bestemmelse ind, nemlig at staten kan trække på de midler, den mener det er rimeligt at anvende, til noget, den mener kan fremme eksporten. Men så må al turisme og alle mulige andre ting kunne komme ind under denne bestemmelse. Det må være helt åbenbart, at en sådan fortolkningsmulighed kan ikke være rimelig og begrundet, og jeg vil gerne understrege, hvad jeg sagde før, at netop fordi vi i grundloven har fastlagt betingelserne for anvendelsen af offentlige midler, må det, når man giver en lov, der indeholder særlige bestemmelser om offentlige midlers anvendelse uden for grundlovens § 46, være sådan, at den i hvert tilfælde ikke kan fortolkes et eneste skridt videre, end hvad der klart siges derom. Ellers svigter kontrollen.

[Henry Christensen.]

Og endelig punkt d:

„Produktivitetsfremmende foranstaltninger inden for industri, handel, håndværk, landbrug, fiskeri og byggeri m. v.“ — det kan vel heller ikke falde ind derunder.

Jeg tror, at handelsministeriet havde gjort klogt i på trods af det pres, det måske har været udsat for, at have fastholdt sine betænkeligheder, og jeg tror ikke, at den højtærede handelsminister med rimelighed over for det høje ting kan begrunde, at det vil være naturligt og klart, at der overhovedet er hjemmel til fra handelsministeriets side at anmode om og begære disse penge anvendt til balletturné.

Jeg gentager: det er ikke spørgsmål om at få dækket underskuddet på de 1,2 mill. kr. Det er spørgsmålet om, hvordan dette underskud burde være dækket. Det er spørgsmålet om, hvorvidt det ikke må være helt åbenbart, og hvorvidt det ikke for folketetinget i dag er nødvendigt til den høje regering at sige — også for fremtidens skyld — at man ikke på nogen måde må begynde at udhule vor bevillingspraksis, således at offentlige udgifter ikke undergives den fulde kontrol, som det høje ting til enhver tid må søge fastholdt.

Derfor kan der efter min opfattelse kun blive den udgang på sagen, at det høje ting må give klart udtryk for, at det fastholder den bevillingspraksis, som er århundredgammel i vort folkestyre, og som det er vigtigt også for et folketing i dag at søge understreget som et nødvendigt led i vort aktuelle folkestyre.

Dose: Vi står over for et tilfælde, hvor der søges dækket et underskud under henvisning til en salgsfremmende propaganda, der har fundet sted i Amerika; alle er vel enige om, at pengene skal betales, og der opstår så diskussion om, hvilke former for kommercielle og økonomiske interesser der gennem udstillingsperioden i forbindelse med Danmarksåret i USA har præget den danske balletturné. Kulturelle interesser løb side om side med økonomiske interesser og har bragt spørgsmålet om den kgl. ballet ind i diskussionen. Hensigten var at gøre opmærksom på Danmark kulturelt og økonomisk og derigennem bane vej for en omtale i den amerikanske offentlighed

som et led i vor salgskampagne for danske varer.

Det er klart, at erhvervsorganisationerne — det fremgår også tydeligt af den omtale, der har været de steder, hvor det har været diskuteret — har været stærkt interesseret i, at denne udstilling fik en så god afvikling som muligt. Af hensyn til offentligheden i Amerika har man ved afviklingen af Danmarksåret udnyttet en række muligheder for propaganda, herunder også den danske ballets optræden, og har gjort det med held, om ikke med økonomisk succes. Underskuddet blev større, end man ventede. Men der er for mig, sådan som jeg opfatter erhvervsfonden, ingen tvivl om, at erhvervsfonden har gjort ret i at betale de 1,2 mill. kr. Det er mit indtryk, at ordføreren for forespørgerne, det ærede medlem hr. Henry Christensen, lægger denne sag op i et plan, hvor den ikke hører hjemme. I hvert fald kan udgiften vel ikke rettelig høre hjemme på regnskabet for det kgl. teater.

Jeg er derfor af den opfattelse, at handelsministeren har gjort ret i at udbetale pengene af erhvervsfonden.

Weikop: Må jeg indlede med at sige, at den ærede ordfører for socialdemokratiet øjensynlig ikke har forstået, hvad sagen i virkeligheden drejer sig om; men det skal jeg komme ind på om et øjeblik.

Når man har hørt den højtærede handelsministers tale — og jeg ved udmærket, at den nuværende handelsminister ikke har ansvaret for de dispositioner, der er truffet — siger man til sig selv: nu sker der det sædvanlige; der er aldrig nogen, der har ansvaret for noget som helst, når der sker noget. Handelsministeren kommer med en lang, udmærket — kan man sige — redegørelse for balletturneen, men hvem er det egentlig, der har ansvaret i denne sag? Jeg tror, at befolkningen gang på gang, når der rejses sådanne spørgsmål, siger til sig selv, hvad jeg indledte med at sige: det er det sædvanlige; der er ingen, der åbent står op og siger: det har jeg ansvaret for.

Den højtærede handelsministers tale var et skoleeksempel herpå, for hvad var det, handelsministeren forsøgte? Han forsøgte at vise, at når tilsynsrådet for det kgl. teater, hvori alle de politiske partier er

[Weikop.]

repræsenteret, var gået ind for dette, ja, så kunne man egentlig ikke sige, at der var sket noget misbrug ved fortolkningen af loven. Jeg har da nok lyst til at vide, om det, selv om der sidder politiske partier i et tilsynsråd, skal være sådan, at en minister dækker sig bag dette, således som den højtærede minister her har prøvet. Jeg synes, at den forhenværende handelsminister har været ganske anderledes klar, når han har sagt, at det, som her er sket, efter hans mening faktisk er forkert. Han har i hvert fald været så betænkelig ved det, at der skulle et stærkt pres til, før han gjorde det.

I henhold til loven om Danmarks erhvervsfond må ansvaret for fonden være handelsministeriets. Inden for denne lovgivnings rammer er der nedsat et eksportråd, og man nedsætter udvalg til behandling netop af sådanne sager, som der her er tale om, men den højtærede minister har jo ganske klart forklaret, at der er ikke kommet nogen indstilling fra noget udvalg; det har end ikke, forstår jeg, været behandlet i noget udvalg, og der er heller ikke fra rådet kommet nogen som helst indstilling. Lige så lidt som man kan skubbe noget ansvar over på tilsynsrådet, lige så lidt kan man skubbe ansvaret over på de organer, der er nedsat i henhold til loven, eksportrådet og de udvalg, der skal være rådgivende.

Dermed er man jo ved kernepunktet i denne sag, nemlig dette med ansvaret, og selv om jeg godt kan forstå, at den tidligere højtærede handelsminister, hr. Lars P. Jensen, har været udsat for et pres, så er det ham, der har ansvaret for loven, og det er ham, der har ansvaret for det, der er sket her. Der kan efter min mening ej heller være nogen tvivl om, således som loven er aflattet, at der kan findes en begrundelse for at tage 1,2 mill. kr. af erhvervsfondens; men der er én ting, som jeg gerne vil spørge også den nuværende højtærede handelsminister om: er det sådan, at man kan efterbevilge erhvervsfondens penge? Er det sådan, at hvis nogle selskaber eller virksomheder rejser til Amerika, eller hvad ved jeg, og dér måske laver en udmærket god reklamekampagne, så kan de, når de kommer hjem, gå op til erhvervsfondens

og få penge til den reklame, de har afholdt udgifterne til? Det må vel være sådan, at man støtter reklamefremstød ved på forhånd at bevilge pengene dertil, men her efterbevilger man efter min mening ganske lovstridigt nogle penge. Nu var denne diskussion formentlig aldrig nogen sinde opstået, hvis spørgsmålet var kommet frem, inden balletten var rejst, for så tror jeg nok at handelsministeren havde haft kræfter til at sætte sig imod. Altså, det, der helt klart er tale om, er: hvem har ansvaret? Og er den handling, der er foretaget, i strid med loven? Jeg skal ikke læse paragrafferne op, således som den ærede ordfører for forespørgerne gjorde det; det skal jeg ikke, fordi jeg ser sådan på sagen, at enhver, der blot kan læse indenad, vil være helt klar over, at det, der er sket her, er lovstridigt.

Nu er loven administreret på denne måde, men den skal jo også administreres fremover. Vi er alle interesseret i, at der bliver eksporteret, men det kunne jo være ganske interessant i denne forbindelse at spørge den nuværende højtærede handelsminister: ville han, hvis han stod over for det samme, som her er tale om, så være med til at bevilge 1 eller 2 mill. kr. til et sådant formål, og — det er kernepunktet — mener den højtærede handelsminister, at loven, således som den er affattet, hjemler adgang til at afholde sådanne udgifter? Det er det, der er kernepunktet i hele denne sag.

Så vil jeg gerne blot sige, at m. h. t. det, der er sket i hele denne sag, udstillingerne i Amerika og alt, hvad dermed fulgte, har det jo ikke været sådan, at finansudvalget eller det høje ting har været ukendt med, at det kostede penge. Det har vi da godt vidst. Vi har da godt vidst, at man har givet 500 000 kr. af tipspengene. Vi ved da også godt, at der tidligere er givet 500 000 kr. af erhvervsfondens midler. Vi ved også godt, at handelsministeren i sin tid foranledigede, at der blev givet 500 000 kr. yderligere. Altså, vi ved udmærket godt, at der er givet ca. 1½ mill. kr. til dette formål. Det ved vi, men så kan man spørge sig selv: hvis nu f. eks. ministeren havde søgt finansudvalget om, lad os sige 1 mill. kr. af tipsmidlerne, og hele finansudvalget var enig om, at der kun skulle ydes ½ mill. kr., ville så den samme minister kunne gå ned i

[Weikop.]

erhvervsfonden og hente den halve mill. kr., som finansudvalget havde nægtet ham, selv om det måske efter loven kunne være lovligt? Jeg spørger derom, for hvis en minister kunne tænke sig at gøre det, så synes jeg i virkeligheden at den minister gjorde grin med folketinget og dets medlemmer og også med hele befolkningen. Jeg tror, man skal have klaret disse spørgsmål, inden denne forhandling ender.

Men jeg vil endnu en gang spørge den højtærede minister direkte: mener han, at den bevilling, der her er givet, er i overensstemmelse med den nugældende lovs bestemmelser, og ville den højtærede handelsminister senere, hvis han stod over for et tilsvarende tilfælde, være med til at bevilge pengene af erhvervsfondens midler? For det er handelsministeren, der har gjort det i dette tilfælde; det er ikke de organer, der er under eksportrådet; det er alene handelsministeren, og det er ham, der har ansvaret.

Helge Larsen: Jeg vil gerne til indledning takke den højtærede handelsminister for den klare redegørelse, vi har fået i dag.

Må jeg dernæst vende mig til det, som for mig er problemet i sagen, og gå tilbage til året 1956, da det kgl. teaters ballet første gang var i Amerika med stor succes. Man havde derefter fra det kgl. teaters side planer om en ny turné i 1959, men mente, man måtte opgive den, fordi man af mange grunde — bl. a. dette, at man ikke kunne begynde i New York, fordi man ikke kunne få Metropolitan Operaen — måtte anse det for ikke sikkert, at turneen kunne gennemføres med samme økonomisk gode resultat som i 1956.

Så dukkede planerne om den store kampagne „Danmark i Amerika“ op, og i forbindelse med den opstod tanken om til udstillingerne og til kongeparrets statsbesøg at knytte en serie forestillinger givet af den kgl. ballet. De blev altså ganske nært knyttet til hele kampagnen „Danmark i Amerika“, den serie af udstillinger, der skulle vise dansk kunsthåndværk, dansk produktion, dansk industri og i øvrigt også være et fremstød for kendskabet til dansk kultur.

På denne baggrund er det, at det kgl.

teaters balletturné i Amerika i 1960 skal ses. Man vil således forstå, at den har været meget nært knyttet til hele den kulturelle og kommercielle kampagne, som har været ført fra dansk side med tilslutning fra regeringen og med tilslutning fra erhvervsorganisationerne for at fremme kendskabet i Amerika til Danmark og dermed, igennem hvad man vel kan betegne som prestigeudstillinger og prestigekampagne, øge forståelsen og interessen for den danske kultur, men også for dansk eksport og dansk erhvervsliv.

På den baggrund finder jeg det forståeligt, at regeringen har anset det for rimeligt at trække beløbet til dækning af balletturneens underskud på erhvervsfonden.

Aksel Larsen: Det er vist det, man kan kalde tingenes dialektik, at et angreb på en minister eller måske rettere sagt 2 ministre, eller er det 3 ministre, man skyder på — at et angreb på 1, 2 eller 3 ministre, som i og for sig er så inderlig usagligt, alligevel er uhyre nyttigt at diskutere her i tinget, fordi vi dermed måske får klaret visse spørgsmål om, hvem der har ansvaret, og får klaret et vist forhold mellem den udøvende og den lovgivende, i dette tilfælde den bevilgende magt.

Jeg tillader mig at sige temmelig enkelt, at i det tilfælde, der foreligger, hvor balletten har været sendt til Amerika for at deltage i en reklamekampagne, der skulle føre til forøget salg af danske møbler, danske sølvvarer, dåseskinker og Blue Cheese, kan man være uenig om meget, men der er én ting, man ikke kan være uenig om: at det kan ikke være det kgl. teater, der skal betale udgifterne ved denne reklamekampagne.

Så må man se at finde ud af, hvem der skal betale udgifterne. Nogen må vel have besluttet, at Danmarksåret skulle finde sted, og nogle må vel have besluttet, at balletten skulle være med, og uanset at man ikke havde behovet at beregne, at balletturneen skulle give underskud, har den givet underskud. Det er jeg ikke sikker på at man skal klandre teatret for, for turneen skulle finde sted på et ganske bestemt tidspunkt, som var ugunstigt, nemlig uden for sæsonen; den kunne ikke komme til at starte i New York, og den skulle tilrettelægge sin turné gennem Ameri-

[Aksel Larsen.]

kas Forenede Stater på en sådan måde, at den på et bestemt tidspunkt befandt sig i Washington, hvilket gjorde, at den kom på forkerte tidspunkter andre steder. Men den skulle være i Washington på samme tidspunkt, som kongeparret var der.

Tillad mig for øvrigt i denne forbindelse — selv om det måske nok er en impertinent bemærkning — at sige, at der er vel ikke nogen her i tinget, der tror, at kongeparret rent privat af deres egen lomme har betalt deres Amerikarejse. Jeg tror det i hvert fald ikke, og hvis man ikke vil forlange, at kongeparret personlig skal bære udgifterne ved deres Amerikarejse, som også var foretaget for at gavne dansk eksport o. s. v., er der vel heller ikke nogen, der vil forlange, at balletten skal betale underskuddet.

Så er det spørgsmålet: hvor skal man hente pengene fra? Og yderligere: hvad ret har den højtærede handelsminister, som i hvert fald skal lægge navn til, bære det formelle ansvar, til at tage pengene af erhvervsfonden? Ja, herom er jeg vel nødt til at sige, at jeg ved ikke, om partierne er orienteret gennem deres medlemmer af tilsynsrådet for det kgl. teater om, at man fra teatrets side tænkte, at erhvervsfonden skulle dække underskuddet. Jeg tvivler på det. Så vidt jeg kan huske, ligger det således, at vi har behandlet spørgsmålet i tilsynsrådet, og at det sådan set ikke var teatercheferne, men tilsynsrådets medlemmer, der sagde: ikke under nogen omstændigheder skal dette underskud bogføres på teatrets regnskab, det må andre betale; om det skal gå over udenrigsministeriet, som formentlig har stået for turneen, for Danmarksåret i det hele taget, eller handelsministeriet eller hvilke instanser, det ved vi ikke, men det kan ikke være teatret. Derefter har teaterledelsen henvendt sig til regeringen med anmodning om, at erhvervsfonden måtte dække i hvert fald 1,2 mill. kr. af dette underskud.

Så vidt jeg erindrer, har dette ikke på forhånd været forelagt tilsynsrådet, hvad der heller ikke behøvedes, men jeg må samtidig tilføje, at hvis jeg var blevet stillet over for et forslag om, at man skulle henholde sig til erhvervsfonden, ville jeg antagelig have tilsluttet mig et sådant forslag og sagt: det er vel i grunden rime-

ligt, selv om det ikke burde være nødvendigt for teatret at pege på erhvervsfonden; det måtte være nok, at teatret oversendte sagen til regeringen og sagde, at regeringen måtte hitte ud af, hvem der skulle betale. Der er altså imidlertid peget på erhvervsfonden, og det har ført til, at handelsministeren eller handelsministrene har fundet ud af, at det kunne forenes med loven om erhvervsfonden at tage pengene af kassen dér.

Jeg vil tillade mig at være af den mening, at hvis man læser § 12 og ser, at der kan gives tilskud til andre formålstjenlige foranstaltninger, som gavner dansk erhvervsliv og dansk eksport, er det i grunden tilstrækkeligt, for man kan naturligvis ikke i en lov opremse alt, hvad pengene må bruges til, og alt, hvad pengene ikke må bruge til. Jeg tror, dette synspunkt er temmelig holdbart.

Dernæst kan man naturligvis interessere sig for, om den højtærede minister har lov til selv at tage af denne kasse. Herom siger det ærede medlem hr. Henry Christensen, at grundloven jo foreskriver, at ingen udgift må afholdes, uden at den er blevet vedtaget af folketinget og opført, enten på finansloven, på tillægsbevillingsloven eller på en midlertidig bevillingslov. Det er så uendelig rigtigt, at sådan lyder grundloven, og sådan må grundloven forstås. Grundloven skal ikke bortfortolkes, og det glæder mig, at en repræsentant for venstre, en jurist, så stærkt fremhævede dette synspunkt, eftersom jeg for nylig var ude for, at andre jurister i det høje ting, og deriblandt en jurist, der politisk set ikke står det ærede medlem hr. Henry Christensen så fjernt, docerede, at denne grundlovsparagraf i høj grad kunne fortolkes sådan, at en minister udmærket kunne afholde udgifter, uden at folketinget var orienteret om det. Oven i købet sagde han, at det måtte være ministerens ansvar, det kom slet ikke folketinget ved. Men altså, hvis vi kunne blive enige om, at den grundlovsparagraf skal overholdes, så er vi allerede nået ret langt.

Vi kan tage og kigge på loven om erhvervsfonden, og der står praktisk talt ingen ting i denne lov om, at den højtærede minister skal gå til folketinget eller finansudvalget, hver gang han vil bevilge en eller

[Aksel Larsen.]

anden sum af erhvervsfonden. Det er en mangel ved loven, og måske kan man også nok sige, at det havde været, skal vi sige taktisk klogt af den højtærede minister at gå til finansudvalget og sige: jeg kunne tænke mig sådan og sådan, hvad mener finansudvalget om det — så havde ministeren haft dækning. Det havde sikkert været klogt i dette tilfælde og i adskillige andre tilfælde, hvor det ikke drejer sig om den højtærede handelsminister; vi har jo forskellige love, som giver ministrene dispositionsret.

Nu har jeg den opfattelse, at folketinget meget vel kan fraskrive sig sin bevillingsret til ministre, når det drejer sig om mindre og let overskuelige sager og ikke om store beløb, men jeg mener ikke, at folketinget kan fraskrive sig sin bevillingsret, når det drejer sig om betydelige sager eller betydelige beløb.

Jeg tillader mig her at minde ikke mindst den ærede ordfører for forespørgerne og hans meningsfæller om, at da vi i foråret behandlede loven om støtte til landbruget, hvorefter landbrugsministeren fik bemyndigelse til årlig at anvende indtil 75 mill. kr. af statskassen til fremme af afsætning af landbrugsvarer, hævdede jeg, at det var ganske urimeligt at give en sådan bemyndigelse til en minister; man måtte da i det mindste nedsætte et folketingsudvalg, som ministeren skulle rådføre sig med, før han bevilgede konkret. Jeg fik ingen tilslutning. Alle sagde: det er aldeles ikke nødvendigt, og det er ganske urimeligt, nej, ministeren skal have lov at disponere over de 75 mill. kr., som han vil. Ikke blot regeringspartierne, men også de partier, der nu står bag forespørgslen og råber op om ansvar, var af den mening, da det drejede sig om de 75 mill. kr., at det kan man overlade til en enkelt minister at afgøre, han skal ikke spørge hverken folketinget eller folketingsudvalget. Da var der ingen, der interesserede sig for ansvar, heller ikke det ærede medlem hr. Weikop. Jeg stillede forslag om, at der skulle nedsættes et sådant folketingsudvalg, men man stemte det ned, man ville ikke have det.

Ja, hvad skete der derefter? Der skete det, at landbrugsministeren efter anmod-

ning fra visse landbrugsledere, der havde ansvaret i Landbrugets Afsætningsråd, bevilgede 22 mill. kr. af de 75 mill. kr. til at betale gamle regninger med. Det var dels afgifter, som visse eksportorganisationer ikke havde indbetalt til Landbrugets Afsætningsråd, skønt de egentlig havde forpligtet sig til det, dels var det penge, der skulle bruges til at tilbagebetale, hvad loyale eksportorganisationer havde indbetalt til Afsætningsrådet. Det var gamle regninger, til trods for at den lov, vi vedtog i foråret, formentlig måtte være beregnet på at støtte landbrugets fremtidige afsætning og ikke på at betale regninger for noget, der muligvis var gjort i en eller anden fjern fortid for at hjælpe på afsætningen.

Jeg erkender, at når man kan lave den forespørgselsdebat, man her laver, føler jeg meget stor trang til at starte en forespørgselsdebat om landbrugsministerens bevilling af 22 mill. kr. til at betale gamle regninger. Så kan vi måske få diskuteret reelt forholdet mellem den bevildende og den udøvende myndighed, folketinget og ministeren, og om, hvorvidt det ikke ville være klogt såvel i loven om erhvervsfonden som i loven om afsætningsfremmende foranstaltninger for landbruget at få indført noget om, at ministeren skal søge parlamentarisk dækning for bevillingerne.

Hvis det forespørgende parti ikke skulle være enig med mig i dette, har det torpederet hele grundlaget for sit eget angreb på den disposition, der er truffet.

Det er højst muligt og vel endda sandsynligt, at den nuværende højtærede handelsminister, som ikke er så gammel i tjenesten, ikke har været med i forarbejderne, men har sat sit navn under det dokument, hvorpå bevillingerne er opført — nu vel, enten han har det reelle eller det formelle ansvar, og uanset at ministeren, efter at han er blevet minister, i modstrid med hans optræden, da han kun var folketingsmedlem, har givet sig til på fuldkommen usagligt grundlag i pressen at skælde mig ud, vil jeg sige, at det er fuldkommen rimeligt, at handelsministeren, uanset hvad han hedder, og hvornår han er trådt til, har bevilget disse penge af erhvervsfonden. Jeg kan ikke se, at nogen instans er nærmere til at betale udgifterne ved den eksport-

[Aksel Larsen.]

fremmende foranstaltning, der hedder det kgl. teaters turné i Amerikas Forenede Stater, end erhvervsfonden.

Iver Poulsen: Vi deler naturligvis den opfattelse, at den gældende bevillingspraksis ikke må udhules — som det ærede medlem hr. Henry Christensen udtrykte sig — og lige så naturligt er vort ønske om, at grundlovens bestemmelser om, hvordan statsbevillinger skal behandles, må overholdes til punkt og prikke. Men nu ser vi her i dag en følge af det bemyndigelsessystem med vidtgående bemyndigelser til forskellige ministre, som mit parti gang på gang har udtalt sig imod. For loven om Danmarks erhvervsfond giver jo handelsministeren bemyndigelse til i samråd med finansministeren at anvende fondens midler til eksportfremmende foranstaltninger, og når folketinget giver en minister sådanne bemyndigelser, må man komme i en situation som den, vi står i i dag, og skal diskutere, hvor vidtgående en sådan bemyndigelse er. Derfor er det, der er sket, en følge af disse vidtgående bemyndigelser til ministeren.

I det foreliggende tilfælde, vil jeg gerne understrege, er vi af den opfattelse, at handelsministeren har overskredet grænsen for den bemyndigelse, som loven giver ham.

Harald Nielsen: Det, der giver mig anledning til at tage ordet, er, at den højtærede handelsminister i sin tale sagde, at tilsynsrådet havde givet fuld tilslutning til, at teatret søgte erhvervsfonden om dækning af underskuddet ved balletens Amerikaturné. Det er ikke en rigtig fremstilling af det passerede.

Den skrivelse, teatret har sendt til erhvervsfonden med forespørgsel om, hvorvidt fonden havde mulighed for at dække underskuddet, har ikke været forelagt tilsynsrådet til godkendelse. Den er vi først gjort bekendt med, efter at den er sendt. Derimod har tilsynsrådet naturligvis været gjort bekendt med underskuddet og med, at teaterchefen mente, at dette underskud ikke burde belaste teatrets drift, da der her var tale om en opgaves løsning, der lå så helt uden for teatrets normale opgaver, og som allerede det ærede medlem hr. Aksel Larsen har gjort opmærksom på, gav til-

synsrådet tilslutning til det synspunkt og fandt det rimeligt, at teatret ikke burde bære dette underskud, og man sagde også til teaterchefen, at han jo kunne prøve at forespørge hos regeringen, om der var mulighed for at få pengene bevilget på anden måde, og hvis der ikke var det, ja, så var der jo ikke nogen vej uden om, at teatret alene måtte tage tabet. Det er på grundlag af denne tilslutning til en forespørgsel hos regeringen, at teatret har søgt erhvervsfonden. Men denne ansøgning til erhvervsfonden har ikke været forelagt for tilsynsrådet og har derfor heller ikke kunnet få tilsynsrådets fulde tilslutning.

Jeg synes, at jeg skylder at sige dette, også på det ærede medlem hr. Ole Bjørn Krafts vegne. Det er vor fremstilling af, hvad der er foregået, og det synes jeg, jeg bør gøre opmærksom på.

Handelsministeren (Barnsgaard): Jeg vil gerne først sige til det ærede medlem hr. Harald Nielsen, at hvis det, jeg sagde om, at tilsynsrådet skulle have tiltrådt andragendet til erhvervsfonden, ikke er i overensstemmelse med forløbet — og det forstår jeg det ikke er — beklager jeg det selvfølgelig. Men jeg vil gerne føje til, at jeg tror, man i nogen grad har misforstået mig, når jeg henviste til tilsynsrådet, for det, jeg gjorde, var jo slet ikke noget forsøg på — hvilket også ud fra min opfattelse ville være en håbløs gerning — at placere ansvaret for bevillingen hos tilsynsrådet eller blot delagtiggøre rådet i ansvaret for denne disposition. Nej, det, jeg gjorde, var udelukkende at henvise til, at det i den offentlige debat var blevet antydnet, at man ved den trufne disposition havde fundet en vej, hvormed man kunne holde folketinget uden for kendskabet til denne disposition. I denne forbindelse henviste jeg til, at det ikke kunne være rigtigt, da de politiske partier jo gennem tilsynsrådet vidste, at sagen var henvist til handelsministeren. Men jeg beklager altså, at jeg har draget en lidt videregående konklusion, end der var mulighed for. Det var i spørgsmålet om offentlighedens mulighed for at få kendskab til dispositionen, jeg henviste til tilsynsrådet.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen mente ikke, det var helt i overensstemmelse med grundloven, når dispositionen blev fo-

[Handelsministeren.]

retaget, som det nu en gang skete. Det ærede medlem henviste her til grundlovens § 46, stk. 2, hvor der står, at ingen udgift må afholdes uden hjemmel i den af folketinget vedtagne finanslov eller i en af folketinget vedtagne tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov. Hertil vil jeg sige, at på dette punkt er der ikke givet mig noget grundlag for at være uenig med det ærede medlem. Tilbage er der, synes jeg, at gøre opmærksom på, at man så kan konstatere, at bevillingen er givet i overensstemmelse med loven, for i henhold til § 15 i erhvervsfondsloven, lov nr. 145 af 4. april 1960, bevilges de med loven forbundne udgifter til eksport og eksportfremmende foranstaltninger på de årlige finanslove. I henhold hertil er der på finansloven for 1961-62 under § 25. 4. B. 4. stillet 4,1 mill. kr. til rådighed for de eksportfremmende foranstaltninger. Der er tale om en rammebevilling, inden for hvilken handelsministeren uden forelægelse for de bevilgende myndigheder eller andre kan trække beløb til dækning af formål, der falder ind under loven,

Tilbage kan efter min opfattelse kun være en diskussion om, hvorvidt den foretagne disposition falder ind under loven. Her rejste det ærede medlem hr. Henry Christensen og det ærede medlem hr. Weikop det spørgsmål, om man kunne betragte bevillingen som værende i overensstemmelse med loven. Herom vil jeg gerne sige, at som jeg læser § 12, punkt b, i erhvervsfondsloven, synes jeg ikke det er muligt at dokumentere en åbenbar uoverensstemmelse, hverken med lovens bogstav eller med dens ånd. Der står, at tilskud kan ydes til deltagelse i eller iværksættelse af udstillinger, udsendelse af egnede reklamer, oprettelse af konsignations- eller prøvelagre eller andre formålstjenlige foranstaltninger. Man vil altså se, at „formålstjenlige foranstaltninger“ såvel går på udstillinger og udsendelse af egnede reklamer som på konsignationslagre. Jeg må derfor sige — dog med fuld honnør til det ærede medlem hr.

Henry Christensen, idet jeg gør opmærksom på, at jeg ikke er jurist — at efter mit skøn kan man ikke dokumentere en åbenbar uoverensstemmelse med lovens bogstav eller ånd i den foretagne disposition.

Tilbage bliver for mig at se derefter kun det spørgsmål, om man kan sige, at de almindelige retningslinjer, der må ligge til grund for sådanne handlinger, for sådanne love med de formål, de har, er fulgt. Det ærede medlem hr. Weikop gør opmærksom på, at der her er tale om en efterfinansiering, og at det ikke rigtig er i overensstemmelse med loven at efterbevilge. Det er rigtigt, at man i almindelighed ikke må efterbevilge, men her synes jeg igen man må se balletsagen i dens rette sammenhæng. Fra alle sider, også fra erhvervenes, var der fuld tilslutning til det fremstød i USA, hvori balletten indgik som et led, og dette fremstød måtte naturligvis blive dyrt efter danske forhold.

Dette, at erhvervsfonden har måttet træde til, kan ikke karakteriseres som en efterfinansiering af ballettens deltagelse. Forholdet er alene det, at fremstødet, som det er naturligt at betragte som en helhed, viste sig at blive dyrere end beregnet. Det kan i øvrigt nævnes, at fondens administration, hvori erhvervene er repræsenteret, i enkelte tilfælde har fundet det berettiget at yde bidrag til foranstaltninger, hvortil der først søgtes om støtte umiddelbart forud for gennemførelsen af de pågældende og inden ansøgningen besluttede foranstaltninger. Dette kan karakteriseres som efterfinansiering, der således ikke er et helt ukendt begreb for fondens administration. Jeg vil derfor i allerhøjeste grad understrege, at det ikke er min opfattelse, at man juridisk kan slå fast, at det er i åbenbar strid med loven. Når det ærede medlem hr. Weikop derfor stiller mig det spørgsmål — nu har det ingen praktisk betydning, men når det ærede medlem stiller mig et spørgsmål, skylder jeg at svare på det — om jeg også ville have bevilget pengene, og om jeg mener, det er i overensstemmelse med loven, har jeg altså redegjort for, at jeg ikke føler mig overbevist

[Handelsministeren.]

om, at det er i uoverensstemmelse med loven. Hvis jeg, hvad jeg formentlig gør, kommer til at stå over for at skulle tage stilling til sager erhvervsfonden vedrørende, vil jeg i hver enkelt sag bedømme formålet og selvfølgelig også overensstemmelsen med lovens ramme, som den efter min opfattelse må forstås; men tage stilling på forhånd med hensyn til bedømmelsen af en sag, det kan jeg ikke, og det vil jeg ikke.

Jeg har sagt, at jeg i den trufne afgørelse ikke har fundet nogen åbenbar strid med lovens bogstav, og så er det i og for sig i denne sag fuldstændig uden praktisk betydning, om jeg i en lignende situation, hvis jeg er handelsminister på det pågældende tidspunkt, vil drage de samme konsekvenser. Når jeg mener, at den ikke er i åbenbar uoverensstemmelse med loven, er der i hvert fald ikke for mig noget rimeligt grundlag for bebrejdelser mod min forgænger.

Man har også anført det argument, at man i forvejen havde god brug for erhvervsfondens små midler, og heri er jeg enig. Jeg tør ikke på forhånd sige, at der ikke kan blive brug for større midler fra erhvervsfonden, men jeg kan sige, at det vil være min indstilling, såfremt der skulle komme et andragende, der ved en normal vurdering ville være blevet tilgodeset fra erhvervsfonden, at så skal et sådant alment erhvervsformål ikke lide skade ved denne disposition. Jeg vil i så fald forbeholde mig at vende tilbage til finansudvalget med andragende om bevilling, idet der måske i forbindelse med rentespørgsmålet er visse reserver, man kan anvende til dette formål. Jeg kan oplyse, at der efter balletpengenes udbetaling endnu er 1,3 mill. kr. tilbage i erhvervsfonden til nye formål.

Ordføreren for forespørgerne (Henry Christensen): Medens det ærede medlem hr. Dose jo ganske enkelt fandt, at der ingen tvivl var om, at erhvervsfonden havde gjort ret, og at det var helt i sin orden, hvad der var sket, sagde ordføreren for det radikale parti, det ærede medlem hr. Helge Larsen, en lang række smukke ting om balletten, og hvad den havde gjort, men det er jo ikke det, sagen drejer sig om. Det, det drejer sig om, er derimod det, som den højtærede handelsminister nu også til sidst

var særlig inde på, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt det er en rigtig bevillingspraksis, der er anvendt.

Jeg vil dog gerne, inden jeg kommer dertil, sige til det ærede medlem hr. Aksel Larsen og det ærede medlem hr. Iver Poulsen, at det jo ikke her drejer sig om en bemyndigelseslov i den forstand, at den uden videre bemyndiger ministeren til at anvende et bestemt beløb. Det er en lov, der, som den højtærede handelsminister også klart gav udtryk for, præciserer bestemte formål, hvortil de pågældende midler kan anvendes, og her er det altså spørgsmålet, om formålet falder ind under de pågældende bestemmelser. Gør det ikke det, er der ikke hjemmel for at anvise midler fra erhvervsfonden, og så er det en uberettiget fremgangsmåde, der er anvendt.

Vi er altså nu på det rene med, at der ikke er nogen grund til at hænge tilsynsrådet ud med hensyn til ansvaret for anvendelsen af midlerne i erhvervsfonden. Det, det drejer sig om for folketinget, er alene at tage stilling til regeringens bedømmelse af sagen og dens handlemåde. Jeg er enig med den højtærede handelsminister i, og det var også udgangspunktet for, hvad jeg fremførte, at grundlaget for bedømmelsen må være erhvervslovens § 15 sammenholdt med § 12. Det er altså klart, at der ikke foreligger nogen rammebevilling, som vi kender det fra andre love. Her er tale om en præcisering af formålene. Her er der tale om en bevilling, der stilles til rådighed til dækning af udgifter til de ganske specielle eksportfremmende formål, der er opført i lovens § 12, punkt a-d.

Den højtærede handelsministers hovedargument med hensyn til spørgsmålet om forsvarligheden — og jeg er egentlig ked af, at den højtærede handelsminister gik ind i et forsvar — og rigtigheden af fremgangsmåden var, at han ikke mente, at det var muligt at dokumentere en åbenbar uoverensstemmelse mellem lovens bogstav og ånd og det, der her er sket. Må jeg dertil sige, at det må da være sådan, at når en minister anviser af en bevilling, er det hans opgave at sørge for, ikke at nogle andre ikke kan dokumentere, men at han selv kan dokumentere, at det er i klar overensstemmelse med loven. Skal vi ikke være enige om, at det må være udgangspunktet?

[Henry Christensen.]

Det vil altså være ministerens opgave klart og utvetydigt at føre en sådan dokumentation.

Jeg kan vist stiltfærdigt sige, at det ikke var med overbevisningens glød, den højtærede handelsminister søgte at føre en sådan dokumentation for det høje ting. Når ministeren yderligere siger det på den måde, at ikke alene forlanger han, at andre skal dokumentere uoverensstemmelsen, men oven i købet at det skal være en åbenbar uoverensstemmelse, som andre skal kunne dokumentere, ja, så må jeg ærlig talt have lov til at spørge: hvad mener den højtærede minister med det? Måtte det ikke være tilstrækkeligt, hvis der var en almindelig uoverensstemmelse? Måtte det ikke i det hele taget — for at understrege det igen — være opgaven at dokumentere, for at bruge den højtærede ministers udtryk, at der var en åbenbar overensstemmelse? Og hvad gør ministeren så? Han henviser til bestemmelsen i § 12, punkt b, hvor der tales om tilskud, eventuelt efter omstændighederne med tilbagebetalingspligt — men det foreligger i hvert fald ikke — til foretagelse af markedsundersøgelser, deltagelse i eller iværksættelse af udstillinger; det må især være dette, sammenholdt med „andre formålstjenlige foranstaltninger“. Jeg må rigtignok have lov til at spørge den højtærede handelsminister, om han virkelig vil fortælle det høje ting, at „deltagelse i eller iværksættelse af udstillinger“ kan fortolkes på den måde, at det drejer sig om en ballets deltagelse i eller sammenhæng med en udstilling. Det drejer sig efter lovens ordlyd om virksomheders, om eksportforetagenders, om eksportbranchers deltagelse. Det er efter min opfattelse en opfindelse, den højtærede minister gør, når han vil fortælle, at det også drejer sig om andet end erhvervslivets deltagelse. Hvis det var erhvervslivet, erhvervsvirksomheder, der under en eller anden form havde deltaget, og deres underskud, der var opstået, ja, så kunne de få tilskud dertil. Det er lovens formulering, og den kan efter min opfattelse ikke forstås på anden vis. Den højtærede minister gør sig nu til forsvarer for et synspunkt, hvorefter man virkelig skulle kunne anvende en sådan fortolkning, men hvilken begrænsning kan

der i så fald overhovedet være tale om? Mener den højtærede minister virkelig, at man kan lade alt, hvad der sendes udenlands — endog den højtærede minister, om han skulle sendes udenlands — falde ind under denne bestemmelse, eller hvilken begrænsning bliver der overhovedet tilbage? Jeg tror, det er for at finde noget at hænge tingene op på, om jeg så må sige, man gør sig så megen umage, som man gør. Jeg synes, man åbent skulle erkende, at her har man været inde på en bevillingspraksis, der ikke er holdbar, og her er det forkert, at man ikke enten lod beløbene stå på teatrets regnskab eller søgte særlig bevilling. I så fald var disse ting blevet behandlet i tinget, og en vurdering, en undersøgelse og en stillingtagen kunne have fundet sted.

Jeg har noteret mig den højtærede ministers sidste bemærkning om, at han havde bemærket sig det synspunkt, jeg fremførte, at det, at man her brugte alt, hvad der var til rådighed i et helt kvartal i erhvervsfonden, alene til dækning af balletens underskud, kunne komme til at gå ud over formål af almindelig erhvervsmæssig karakter, som med rette burde støttes, og ministeren ville derfor forbeholde sig, forstod jeg, ret til at komme til finansudvalget for eventuelt at søge at skaffe midler til yderligere dækning eller hjælp til at hindre, at disse gode formål skulle blive efterladt i den kolde sne. Mon dog ikke ministeren skulle indrømme, at det eneste anstændige havde været, at udgifter til de formål, der naturligt falder ind under lovens bestemmelse, blev dækket af erhvervsfonden, og udgifter til de formål, der ikke efter lovens bestemmelser rimeligt og naturligt faldt ind herunder, blev dækket efter normal bevillingspraksis? Det er det, der er afgørende, og når ministeren her fandt sig forpligtet til, går jeg ud fra, at føre dette forsvar og ikke fandt det muligt at give tinget et tilsagn om, at noget sådant ikke ville gentage sig fremover, så mener jeg det er nødvendigt, at det høje ting præciserer sin opfattelse af, hvad der er rimelig og rigtig bevillingspraksis. Den præcisering, vi her skal foretage, tilsigter ikke fra vor side at udtrykke nogen mistillid over for den højtærede handelsminister og specielt da slet ikke med hensyn til den disposition, der er

[Henry Christensen.]

blevet truffet, inden han overhovedet blev minister. Jeg vil derfor gerne på det ærede medlem hr. Weikops og egne vegne tillade mig at fremsætte følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget finder, at beløbet på ca. 1,2 mill. kr. til dækning af under-skuddet ved den kgl. ballets turné i 1960 burde være søgt dækket gennem sædvanlig bevillingslov fremfor ved anvisning på den i henhold til lov om Danmarks erhvervsfond oprettede særlige fond, går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (se ovenfor). Det fremsatte forslag om overgang til næste sag på dagsordenen indgår nu i forhandlingen.

Dose: Der er jo i forbindelse med denne forespørgsel rejst en række problemer, dog ikke i væsentlig grad nye problemer. Jeg har den opfattelse, har i hvert fald ikke gjort mig til talsmand for nogen anden opfattelse, end at spørgsmålet om tilsynsrådet udelukkende er bragt ind, fordi man på forskellig måde og forskellige steder har diskuteret dette problem på en måde, som om meningen var den, at behandlingen skulle foregå i stilhed og bag lukkede døre. Det kan man formentlig ikke sige der er tale om, når det foregår i et tilsynsråd, hvor partierne er repræsenteret.

Den ærede ordfører for de konservative, hr. Weikop, udtalte, at jeg ikke havde forstået, hvad det drejede sig om. I betragtning af den vanlige beskedenhed, der er det ærede medlem egen, forstår jeg at det er en slags given karakter, hvor det i højere grad er skoleborgmesteren og ikke et æret medlem, der talte. Jeg kan derfor kun tilføje, at jeg intet nyt fandt i de betragtninger, det ærede medlem fremsatte for at supplere det ærede medlem hr. Henry Christensen. Jeg og min gruppe er stadig væk af den opfattelse, at når pengene skal betales — og det er vi enige om at de skal, vi er ikke uenige om selve princippet — er det rigtigst, at erhvervsfonden skal bære det. Jeg finder, at ministerens besvarelse på dette område har været tilfredsstillende.

Jeg vil gerne sammen med det ærede medlem hr. Helge Larsen stille følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget tager handelsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (se ovenfor). Også dette forslag om overgang til næste sag på dagsordenen indgår nu i forhandlingen.

Weikop: Jeg beklager meget, at det ærede medlem hr. Dose mente, at jeg ville give karakterer. Nej, det indlader jeg mig så sandelig ikke på, når jeg diskuterer med det ærede medlem hr. Dose, men jeg sagde, eller i hvert fald jeg mente, at det ærede medlem ikke forstod sagen. Det ærede medlem talte om, hvor udmærket balletten var, og det er vi enige om; men det, det drejer sig om, er, om det er lovstridigt at søge dækning hos erhvervsfonden, og det nævnte det ærede medlem ikke et eneste ord om. Det var derfor, jeg tillod mig den udtalelse, og lad mig så sige det meget forsigtigt: jeg tror, det ærede medlem hr. Dose stadig væk misforstår sagen.

Det, man har slået fast ved denne debat, og det gjorde det ærede medlem hr. Helge Larsen også, er, at ansvaret var regeringens. Det ærede medlem sagde, det var helt rimeligt, at regeringen havde taget pengene af kassen, for at sige det meget enkelt. Det ærede medlem hr. Dose sagde præcis det samme. Han syntes også, det var rimeligt, at pengene blev taget af kassen på denne måde. Men det, der her er slået fast, er altså, at her har regeringen alene ansvaret.

Når vi så skal begynde at fortolke loven, må jeg sige, at den fortolkning, den højtærede handelsminister har forsøgt at give her, er den mest ejendommelige fortolkning, jeg nogen sinde har hørt. Den højtærede minister undskyldte sig ganske vist med, at han ikke var jurist. Jeg har selv engang været med til at lave denne lov, og den er virkelig skrevet så fornuftigt, at man, bare man har en lille smule sund fornuft, kan forstå den; den er ganske lige ud ad landevejen. Jeg har egentlig altid tænkt,

[Weikop.]

at den nuværende højtærede handelsminister var i besiddelse af virkelig sund fornuft, og er han det, vil han også kunne læse loven og oven i købet forstå den. Han behøver såmænd ikke at påkalde nogen jurister af den grund.

Jeg tror ikke, at den højtærede handelsminister rigtig har forstået loven, for den højtærede handelsminister sagde, at han ikke nu ville tage stilling til, hvad han ville gøre, hvis han stod over for en sag som denne, men måske kunne han godt tænke sig at gøre det samme. Her synes jeg den højtærede handelsminister er inde på noget farligt. Jeg kan ikke se rettere, end at regeringen har tilsidesat sine egne organer. I selve loven er der givet ganske bestemte retningslinjer for de bevillinger, der kan gives i henhold til den, men derudover har handelsministeren i samråd med finansministeren sat ganske bestemte regler for, hvorledes pengene skal bruges. Endelig står der i loven, at der skal ned sættes de fornødne udvalg til at administrere disse ting. Vi hører her, at det har man ganske simpelt sprunget over, man har ganske simpelt bevilget disse penge. Derfor synes jeg alligevel, den højtærede handelsminister skal bruge sin sunde fornuft og se på det en gang til. Jeg synes egentlig, han skulle komme op og sige her: jeg kan godt se, at dette strider mod loven, jeg vil ikke fremtidig anvende den samme fremgangsmåde. Så ville den sag være ude af verden, og det ville være befriende for folk engang at høre, at man også tager et ansvar.

Jeg skal ikke fortsætte denne debat, men jeg må sige, at jeg er enig med sikkert alle i, at vor ballet er dejlig og på et kunstnerisk højt plan, og jeg synes rigtignok ikke, at den højtærede handelsminister kan være bekendt at kæde balletten sammen med udsendelse af reklamer. Rent bortset fra diskussionen om, hvorvidt det, der er sket, er lovligt eller ulovligt, er det i sin orden, at den danske ballet sendes over til Amerika i forbindelse med festlighederne dér, men at kæde det sammen med reklame-tryksager og slige ting, nej, det synes jeg ærlig talt ikke den højtærede minister kan være bekendt.

Jeg fastholder endnu en gang, at den højtærede minister med en lille smule sund

fornuft vil komme til det resultat, at denne bevilling er givet i strid med loven, og jeg spørger til sidst: vil den højtærede handelsminister administrere denne lov efter lovens ordlyd og fremtidig benytte de organer, som i loven er indsat til at administrere disse midler?

Helge Larsen: Jeg skal anbefale at stemme imod den af de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Weikop foreslåede dagsorden og at stemme for den af det ærede medlem hr. Dose og mig foreslåede dagsorden.

Aksel Larsen: Det forekommer mig, at den eneste, der reelt har forsøgt at erklære sig uenig i mine bemærkninger, er den højtærede handelsminister. Jeg har naturligvis ikke glemt, at det ærede medlem hr. Henry Christensen fortsat fastholdt, at det ikke er i overensstemmelse med loven om erhvervsfonden at bevilge penge til dækning af underskuddet ved den kgl. ballets rejse i Amerika af erhvervsfonden, men jeg kan nu ikke se andet, end at såvel lovens formålsparagraf som § 12 giver fuldstændig dækning, og jeg kan ikke rigtig forstå, hvorfor den højtærede handelsminister siger, at det ikke over for ham er bevist, at der er handlet i uoverensstemmelse med loven.

Mig forekommer det, at der er handlet i overensstemmelse med loven. Nu er der ingen tvivl om, at „andre foranstaltninger“ går ikke alene på udstillinger el. lign. — selv om man godt kunne kalde ballettens optræden for en art udstilling — men det går overhovedet på salgsfremmende foranstaltninger af en eller anden art, som man ikke nærmere har defineret.

Hvad de fremsatte dagsordensforslag angår, kan jeg naturligvis ikke stemme for det af de ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Weikop fremsatte om, at der burde være søgt bevilling. Ganske vist er jeg, som det fremgår af, hvad jeg har sagt, af den mening, at det ville være ønskeligt, om folketinget i sådanne situationer sikrede sig en vis kontrol med, hvad ministrene bevilger af de fonds, der stilles til deres rådighed, men loven om erhvervsfonden siger ikke andet, end at ministeren skal have en generel bevilling på de årlige finans-

[Aksel Larsen.]

love; derefter kan han selv i samråd med finansministeren bruge af pengene til formål, han synes falder ind under loven. Derfor behøver han ikke i dette tilfælde at søge speciel bevilling. Man kunne have ønsket, at det var gjort, og jeg har selv sagt, at det nok havde været klogt, om ministeren var gået til finansudvalget og bare havde oplyst finansudvalget om, at han agtede at gøre sådan og sådan. Men jeg kan ikke se, at loven påbyder, at der her skulle være søgt bevilling, og derfor må jeg stemme imod dette forslag til dagsorden.

Så kunne jeg selvfølgelig stemme for den af de ærede medlemmer hr. Dose og hr. Helge Larsen foreslåede dagsorden; det kunne jeg sådan set gøre, selv om jeg ikke synes, det er videre pænt af de ærede medlemmer, at de absolut vil køre alene. Jeg skal nu ikke være fornærmet i den anledning, men sige, at jeg synes ikke, at den dagsorden er rigtig. Man tager ministerens redegørelse til efterretning. Det er en meget bleg godkendelse af ministerens handle-måde eller frikendelse af ministeren. Jeg vil foretrække, at det siges på en helt anden måde, og derfor ser jeg mig nødsaget til, når vi nu skal have dagsordensafstemning, at komme med det helt rigtige dagsordens-forslag, som jeg anbefaler i særdeleshed re-geringspartierne at stemme for. Det lyder sådan:

„Idet folketinget godkender den af handelsministeren foretagne disposition, går tinget over til næste sag på dags-ordenen.“

Når det bliver vedtaget, er der i hvert fald vedtaget en bevilling af folketinget, og så bliver der ikke mere vrøvl om det.

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dags-ordenen: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Iver Poulsen: Det ærede medlem hr. Henry Christensen gjorde det ærede med-lem hr. Aksel Larsen og mig opmærksom på, at der ikke var tale om en bemyndigelses-lov, og så vidt jeg husker, sagde det ærede medlem hr. Henry Christensen, at det var der ikke, fordi der ikke var afsat nogen beløbs-ramme — så nogenlunde sådan tror jeg der

blev sagt. Men det er jo da rigtigt, at i § 12 i loven om Danmarks erhvervsfond gives der handelsministeren bemyndigelse til i samråd med finansministeren af fondens midler at afholde udgifter til eksportfremmende foran-staltninger, Når der foreligger en sådan be-myndigelse, bliver det et fortolkningsspørgs-mål, hvad man forstår ved eksportfrem-mende foranstaltninger. Jeg gav udtryk for før, at vi fortolker det sådan, at handels-ministeren har overskredet grænsen for den bemyndigelse, loven har givet ham, og der-for kan vi stemme for det af de ærede med-lemmer hr. Henry Christensen og hr. Wei-kop fremsatte dagsordensforslag, medens vi må anbefale at stemme imod de to andre dagsordensforslag.

Handelsministeren (Bawnsgaard): De ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Weikop synes i deres iver for at finde den rigtig holdbare begrundelse for et angreb på den af min forgænger truffne disposition totalt at glemme sammenhængen mellem det, de spørger om, og det, jeg svarer på. Det ærede medlem hr. Henry Christensen spørger mig, om jeg virkelig vil lægge den vurdering til grund for min disposition, at hvis der ikke er dokumenteret en åbenbar uoverensstemmelse, har jeg lov til at gøre sådan og sådan, og om jeg da ikke vil finde det mere naturligt selv på forhånd at kon-statere, at der er overensstemmelse. Jo, selvfølgelig vil jeg det, men hvis det ærede medlem havde hørt efter, ville han have konstateret, at det, jeg svarede på, var det ærede medlem hr. Weikops spørgsmål til mig: om jeg ville have foretaget dispositio-nen på samme måde. Så svarer jeg, at det er ikke over for mig dokumenteret, at der er en åbenbar uoverensstemmelse, og så vil jeg ikke forpligte mig til at sige, at jeg ville have gjort noget andet. Det konkrete i sagen er, at det ærede medlem rejser en anklage imod regeringen for at have foretaget en forkert disposition, og så er jeg virkelig af den op-fattelse, at dokumentationen af rigtigheden i anklagen påhviler den, der anklager; det kan vist ikke være forkert.

Det ærede medlem hr. Weikop sagde, at hvis man var i besiddelse af almindelig sund fornuft, ville man aldrig være i tvivl om for-tolkningen af denne lov. Da jeg nu må ind-rømme, at jeg ikke 100 pct. kan se, at der

[Handelsministeren.]

helt klart er angivet formål, må jeg altså føle det, som om jeg efter det ærede medlems bedømmelse ikke er i besiddelse af sund fornuft, og så kan jeg vel lade være med at tage hensyn til, at han bagefter appellerer til min sunde fornuft.

Det ærede medlem hr. Weikop siger, at jeg har udtalt, at udsendelsen af den kgl. ballet var et led i Danmarksåret, og at jeg virkelig ikke kunne være bekendt at sammenstille den kgl. ballet med udstillinger. Jeg er en stor beundrer af den kgl. ballet, og jeg er ked af det, hvis det ærede medlem hr. Weikop er af den opfattelse, at vi ikke kunne være bekendt at sammenstille balletens turné i Amerika med Danmarksåret i Amerika, for det har vi faktisk gjort; det har alle gjort, og jeg er da ked af det, hvis alle har gjort noget, alle ikke kan være bekendt.

Det ærede medlem hr. Weikop spurgte, om jeg fremtidig ville administrere loven efter dens ordlyd. Havde det ærede medlem virkelig ventet, at jeg havde nogen anden mulighed end at svare ubetinget ja?

Ordføreren for forespørgerne (Henry Christensen): Den højtærede handelsministers påberåbelse af bemærkningen om, at det ikke var muligt at dokumentere en åbenbar uoverensstemmelse mellem lovens bogstav og ånd og den afholdte bevilling, var hans svar på mine gentagne spørgsmål om, med hvilken begrundelse bevillingen overhovedet var afholdt. Derfor var de bemærkninger, jeg fremsatte, vist ganske berettigede, og jeg vil gerne give ministeren det råd, at han indstiller sig på — hvad han da også slutte- lig erkendte — at ministeren, regeringen, må, have dokumentationen i orden for berettigelsen af en hvilken som helst udgift, der på den ene eller den anden måde søges afholdt.

Jeg vil i øvrigt gerne føje til, at jeg i forbindelse med vor kritik af den foretagne disposition: anvendelsen af de 1,2 mill. kr. af erhvervsfondens midler efter anvisning af handelsministeren og handelsministeriet, mener i meget høj grad at have dokumenteret, at der netop ikke findes den fornødne hjemmel for den højtærede handelsminister til at forsvare og begrunde bevillingens afholdelse på den måde, som sket er. Jeg tror, det er os, som har kritiseret dispositionen,

der har ført den stærkeste dokumentation; jeg henviser både til mit indlæg i første omgang og til mine sidste bemærkninger, hvori jeg netop understregede, at der ikke var noget grundlag for i § 12, punkt b, at indfortolke deltagelse i eller iværksættelse af udstillinger, således at bestemmelsen også kunne gå på balletens deltagelse i sådanne udstillinger, idet den efter vor opfattelse kun kunne gå på erhvervsvirksomheder. Den højtærede handelsminister og det ærede medlem hr. Aksel Larsen sagde i denne forbindelse, at der jo også nævnes „andre formålstjenlige foranstaltninger“. Jeg vil heroverfor sige, at jeg tror i hvert fald ikke, den højtærede handelsminister med rette kan gøre sig til talsmand for det synspunkt, at der heri er indeholdt, at så kan man bare lade enhver disposition, der overhovedet kan betegnes som havende noget med eksport, eksportreklame eller dansk indsats i det fremmede at gøre, indgå herunder. I så fald havde folkettinget, da det formulerede denne lov, naturligvis ikke gjort sig ulejlighed med at opregne de hovedformål, der faldt ind under loven; så havde folkettinget selvfølgelig vedtaget en bestemmelse, der sagde, at der kunne bevilges midler til ting, som havde noget med eksport, eksportfremmende foranstaltninger eller lignende at gøre, men sådan har man ikke formuleret bestemmelsen, og derfor er der ikke noget grundlag for at anføre, at man simpelt hen kan lægge alle mulige ting ind i den.

Jeg mener, at den højtærede handelsminister mere selvstændigt og frigjort fra den tidligere regerings dispositioner på baggrund af det pres, man i handelsministeriet var ude for, skulle have taget afstand fra den praksis, der her er indledt. Det havde givet en tilfredsstillende klaring i det høje ting; men det har den højtærede minister ikke gjort; han har derimod kørt efter det gamle princip: at hvad man foretager i denne regering, uanset hvad det er, skal forsvares med næb og klør. Jeg tror, det er et dårligt forhandlingsprincip; jeg tror, det er en dårlig praksis. Jeg tror ikke, man skal indstille sig på det gamle system, der gjaldt i enevældens tid: at alt, hvad magthaverne gjorde, var ufejlbarligt, og alle de, der kritiserede, skulle stødes ned i det dybeste mørke som nogle, der ikke havde begreb om tingene eller ret i det, de fremførte.

[Henry Christensen.]

Jeg tror, man ville komme længere, og også nå til en bedre lovgivning, en bedre bevillingspraksis, om man erkendte, at der godt kunne være fejl på den side i salen, hvortil man selv hører.

Derfor henviser jeg til den dagsorden, vi har foreslået. Den understreger det hovedsynspunkt, vi har fremført over for den konkrete sag. Jeg synes, ministeren skulle have modtaget den.

Der er nu foreslået 2 andre dagsordener. Det er klart, at begge disse, både den, de ærede medlemmer hr. Dose og hr. Helge Larsen har foreslået, og, endnu mere, den, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen har foreslået, er ganske i strid med det synspunkt, vi har fremført. Hvis man stemmer for dem, vil det betyde, at man netop tager afstand fra vor opfattelse.

Jeg ville meget ønske, at det kunne blive tilrettelagt således, at der blev mulighed for at få et klart udtryk for, hvad der er det høje tings mening om denne konkrete sag. Hvis man imidlertid vælger at lade regeringspartiernes dagsordensforslag komme til afstemning først, er det klart, at stemmer man for dette, er det udtryk for, at man tager afstand fra det hovedsynspunkt, vi har fremført om, hvordan bevillingspraksis i det foreliggende tilfælde burde have været. Derfor vil vi naturligvis stemme imod både regeringspartiernes og det ærede medlem hr. Aksel Larsens dagsordensforslag, og jeg skal anbefale, at man stemmer for den af det ærede medlem hr. Weikop og mig foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Weikop: Den højtærede handelsminister siger, at det er os, der skal dokumentere, at den tidligere handelsminister ikke har fulgt loven. Men den tidligere handelsminister har været i meget stærk tvivl — det har han været, ikke sandt, højtærede indenrigsminister? — men når man sidder i et ministerium og er meget stærkt i tvivl, så går man f. eks. til kammeradvokaten, så søger man i ministeriet bistand for at få klaret problemet. Har man gjort det i handelsministeriet, inden man traf beslutningen? Har man gjort det? Har man selv

søgt dokumentation for, at det, man foretog, var lovligt? Ja, jeg spørger bare. Nej, den højtærede handelsminister skal ikke komme så let om ved tingene og blot slynge ud: I kan selv dokumentere! Nej, den højtærede handelsminister har selv pligt til at undersøge spørgsmålet, om man kunne gøre dette.

Så siger den højtærede minister til mig: ja, selvfølgelig vil jeg administrere loven efter dens ordlyd. Når jeg har spurgt, om den højtærede handelsminister vil gøre det, er det, fordi loven ikke er administreret efter sin ordlyd. Den højtærede minister har selv erkendt, at man ikke har brugt de organer, der er foreskrevet i loven; derfor var det naturligt, at jeg spurgte. Nu svarer den højtærede handelsminister, at det vil han. Så forstår jeg også, at den højtærede handelsminister ikke vil medvirke til, at der fremover bliver efterbevilget penge, for det er jo noget af et kernepunkt, og den højtærede minister sagde, at det var noget meget, meget sjældent. Det spørgsmål, jeg har stillet til den højtærede handelsminister, har altså været fuldt begrundet.

Handelsministeren (Baunsgaard): Jeg vil gerne først bekræfte, at det er min opfattelse — og det har også været sådan i praksis — at det kun er i ganske særlige tilfælde, der bliver efterbevilget; derom er der ingen uenighed.

Det ærede medlem hr. Weikop siger, at efter hans opfattelse kan der ikke være administreret i overensstemmelse med loven. Ja, den opfattelse kan man have; jeg kan bare ikke forstå, at det ærede medlem hr. Weikop har den, for da det pågældende lovforslag var til behandling i folketinget, udtalte det ærede medlem hr. Weikop ifølge Folketingstidende for 1959-60, sp. 2333:

„Hvis dette lovforslag blev til lov, ville den højtærede handelsminister i modsætning til, hvad der nu er tilfældet: at en minister må søge finansudvalget for at få midler til f. eks. en udstilling i New York, ganske enkelt kunne tage pengene af kassen, uden at folketinget havde nogen som helst indflydelse derpå.“

Jeg understreger, at forslaget blev lov.

(Kort bemærkning).

Weikop: Hvad dette har med det foreliggende spørgsmål at gøre, kan vist kun den højtærede handelsminister finde ud af. Men jeg kan godt forstå, at den højtærede handelsminister begynder at grave folketingets forhandlinger frem, for nu skal han grave alle sine gamle taler frem for at være klar til, hver gang de bliver gravet frem, at sige: det var fortidens taler; dem vil jeg ikke drøfte mere.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Det ærede medlem hr. Henry Christensen henviste til hovedargumentationen i sine første indlæg. Hvis jeg hørte rigtigt efter — og det mener jeg jeg gjorde — hvis jeg opfattede det, og hvis jeg husker rigtigt, så begyndte det ærede medlem med at citere grundloven og fastslå, at det, det drejede sig om, var, at grundloven skulle overholdes, navnlig grundlovens bestemmelse om, at der skulle foreligge en bevilling af folketinget, før man måtte afholde en udgift. Det byggede det ærede medlem faktisk hele sin tale op på, og derfor synes jeg, det ærede medlem skulle forene sig med mig i ønsket om at få en afgørelse af, hvorvidt folketinget godkender, at man har afholdt den pågældende udgift, altså tage stilling til spørgsmålet om bevilling eller ikke-bevilling.

Det kan man få ved at stemme for det dagsordensforslag, jeg har fremsat, ikke ved at stemme for de to regeringspartiers dagsordensforslag, for — undskyld, jeg siger det — dette med at tage en ministers redogørelse til efterretning, hvad er det? Så kunne man lige så godt skrive i dagsordensforslaget: idet folketinget udtaler, at det nu er på tide, vi får kaffe, går tinget over til næste sag på dagsordenen.

Jeg tillader mig i øvrigt at minde den højtærede handelsminister om, at det er skik og brug, når der er fremsat dagsordensforslag i tinget, at vi får en tydelig erklæring fra ministeren om, hvorledes han

forholder sig til de forskellige forslag til dagsordenen.

Handelsministeren (Baunsgaard): Jeg beklager. Det ærede medlem hr. Aksel Larsen har ret i, at jeg burde have meddelt, hvordan jeg stiller mig til dagsordensforslagene. Jeg skal meddele, at jeg efter lange studier af de tre fremsatte dagsordensforslag er kommet til det alvorlige resultat, at jeg anbefaler at stemme for det af de ærede medlemmer hr. Dose og hr. Helge Larsen fremsatte forslag om overgang til næste sag på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Er den højtærede minister virkelig modstander af at få sin disposition godkendt af folketinget?

Handelsministeren (Baunsgaard): Jeg håber aldrig at komme i den situation, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen her antyder. Jeg vil derfor for god ordens skyld understrege, at jeg har i denne sag ingen disposition foretaget.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden: Jeg skal lade afstemningen foretage i et senere møde.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Niels Ravn har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorned begrunder ministeren den påtænkte flytning af småbørnslærerindeseminariet i Vejle til Ranum?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 24. oktober kl. 14 med følgende dagsorden:

[Formanden.]

1) *Fortsættelse af forespørgsel til handelsministeren af Henry Christensen m. fl. (Afstemning).*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af revision af lov om embedslægevæsenets ordning.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af revision af lov om bekæmpelse af sygelighed og dødelighed blandt børn i det første leveår.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15¹⁰.

10. møde.

Tirsdag den 24. oktober kl. 14.

Formanden: Folketingets regnskab for finansåret fra 1. april 1960 til 31. marts 1961 er revideret og vil blive fremlagt i bureauet. Et sammendrag vil blive optaget i Folketingstidende, tillæg B.

Medlem af folketinget Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende forespørgsel:

„Hvorned vil ministeren begrunde den foretagne forhøjelse af sukkerprisen?“

Medlem af folketinget Baagø har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil undervisningsministeren tage skridt til at styrke faget kristendoms-kundskabs stilling i folkeskolen?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af forespørgsel til handelsministeren af Henry Christensen m. fl. (Afstemning).

Forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af Dose og Helge Larsen (se. sp. 440) vedtoges med 80 stemmer mod 73.

Hermed bortfaldt forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af *Henry Christensen* og *Weikop* (se sp. 439) samt forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af *Aksel Larsen* (se sp. 443).

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udskydelse af revision af lov om embedslægevæsenets ordning.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 135, fremsættelsen i tidenden sp. 386).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Andreas Hansen: Idet jeg henviser til bemærkningerne til lovforslaget og til den højtærede indenrigsministers fremsættelsestale, skal jeg på mit partis vegne stille forslag om, at man udskyder revisionen af embedslægeloven i fem år.

Jeg vil dog gerne henstille til den højtærede indenrigsminister, at det udvalg, der skal foretage kulegravningen af hele dette område, nedsættes hurtigst muligt, således at man kan få et nyt lovforslag fremsat, inden de fem år er gået.

Ellen Poulsen: Lovforslag om udskydelse af revision af lov om embedslægevæsenets ordning, har jo været fremsat for folketinget en gang før. Der foreligger visse problemer her, som man er klar over kræver en nærmere undersøgelse. Jeg vil dog henstille til den højtærede minister, at det udvalg, der er tale om, bliver nedsat så hurtigt, at man måske kan få resultaterne frem på et noget tidligere tidspunkt.

Det er jo ganske givet, at der navnlig for de større byer efterhånden er opstået store problemer, men jeg tror også, at byerne